

Оскільки однією з основних причин стрімкої ревальвації гривні у квітні 2005 р. було названо необхідність надмірної гривневої емісії для викупу валютної виручки експортерів, яка сприяла розкручуванню інфляційної спіралі, то ефективним, на нашу думку, було б зниження обсягу іноземної валюти, що підлягає обов'язковому продажу, або взагалі відмова від встановлення такого нормативу. Цей крок міг би забезпечити поступовий перехід від регульованого плаваючого валютного курсу до вільно плаваючого, який би формувався на основі рівноваги попиту і пропозиції національної валюти на ринку.

Висновки. Отже, зазначені пропозиції щодо підвищення ефективності валютної політики у поєднанні з монетарними важелями дадуть змогу досягти основної мети грошово-кредитної політики держави, що полягає у забезпеченні стабільності національної грошової одиниці як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках. Практичний досвід довів, що саме стабільність гривні є необхідною передумовою для забезпечення економічного зростання у країні.

Література

1. Дзюблюк О.В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки. – К.: Поліграфкнига, 2000. – 512 с.
2. Унковська Т. Взаємозв'язок процентних ставок у контексті монетарної трансмісії по оптимізації політики рефінансування// Вісник НБУ. – 2005, №4. – С. 35-38.
3. Федосов В., Опарін В., Львовичкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрямки: Монографія/ За наук. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.

УДК 657.1:658:4

*Магістрант І.С. Пігура; проф. М.П. Павлишенко,
д-р екон. наук – Львівська КА*

ДОСТОВІРНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЗАПОРУКА ПРАВОМІРНОГО ГОСПОДАРЮВАННЯ

Досліджено важливість надання зовнішнім користувачам достовірної інформації про фінансовий стан підприємства, як запоруки правомірного функціонування усіх учасників ринкових відносин, регульованих державним законодавством.

Ключові слова: економічна інформація, фінансова звітність, фінансовий аналіз, фінансовий стан.

Master I.C. Pihura; prof. M.P. Pavlyshenko – Commercial Academy of L'viv

Reliability of the information about a financial condition of the enterprise as a guarantee of lawful managing.

In clause the importance of granting to the external users of the authentic information about a financial condition of the enterprise, as a guarantee of lawful functioning of all participants of the market relations adjustable by the state legislation is investigated.

Keywords: the economic information, financial reporting, financial condition.

При переході до ринкових відносин вітчизняні підприємства зіткнулись з проблемою невпевненості в ділових партнерах, у законодавчій базі, політиці держави, з невизначеністю майбутніх доходів і витрат, а отже, і перспективності діяльності підприємства. Мета статті – довести, що суб'єкти господарювання у ринковій економіці володіють не уявною, а дійсною фінан-

совою незалежністю і що вони несуть реальну економічну відповідальність за ефективність свого функціонування, своєчасне виконання своїх зобов'язань перед постачальниками, споживачами, банками, іншими діловими партнерами, а також перед державою та зобов'язані надавати їм достовірну інформацію про свою діяльність.

Об'єктом даного дослідження є інформація про фінансовий стан підприємства та її оцінка.

На даному етапі наукового розвитку сформувалась біль-менш чітка методика оцінки фінансового стану підприємства. В процесі вивчення наукових праць різних авторів, що вивчали дане питання [1, 2, 4, 6, 10] нами не виявлено принципових розбіжностей. Відмінності існують між алгоритмами здійснення цієї методики, а саме пріоритетністю одних параметрів над іншими. В основному аналіз фінансового стану підприємства здійснюється за такими напрямками:

- оцінка майнового стану – визначається виробничий потенціал підприємства;
- аналіз ліквідності і платоспроможності – визначається спроможність своєчасно і в повнім обсязі здійснювати розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями;
- оцінка ділової активності – оцінюється ефективність використання матеріальних, трудових, фінансових ресурсів;
- аналіз фінансової стійкості – визначається структура джерел фінансування, які різняться доступністю, ризикованістю, вартістю;
- аналіз прибутковості і рентабельності – оцінюється загальна ефективність вкладення коштів в дане підприємство.

Інформаційною базою аналізу фінансового стану є бухгалтерська фінансова звітність, тобто система показників, які відображають майновий і фінансовий стан підприємства на конкретну дату.

Аналізуючи фінансовий стан підприємства, необхідно передовсім ознайомитися з положенням (стандартом) бухгалтерського обліку П(С)БО № 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", яке затверджене наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 1999 р. №391/3684 [9, с.228] і переконатись у тому, що всі вимоги даного стандарту на підприємстві враховано. Згідно з цим положенням бухгалтерська звітність складається із взаємопов'язаних форм, на основі яких здійснюється аналіз фінансового стану підприємства:

- П(С)БО № 2 "Баланс", ф.1;
- П(С)БО № 3 "Звіт про фінансові результати", ф.2;
- П(С)БО № 4 "Звіт про рух грошових коштів", ф.3;
- П(С)БО № 5 "Звіт про власний капітал", ф.4.

Особливість звітності, яку розроблено згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, полягає в тому, що нею можуть широко користуватися інвестори та інші особи, які беруть участь у підприємницькій діяльності, – кредитори, постачальники, конкуренти, працівники підприємства. Кожний користувач фінансової звітності, як правило, вивчає ту інформацію, котра йому необхідна в процесі підприємницької діяльності. Треба зазначити, що в певних випадках для аналізу фінансового стану підприємства замало тільки бухгалтерської звітності, особливо для інвесторів. Тому П(С)БО передбачає складання приміток до форм бухгалтерської звітності, які дають

змогу зовнішнім користувачам фінансової інформації докладно ознайомитися з фінансовим станом підприємства.

Трапляються випадки подання службовими особами підприємства недостовірних відомостей користувачам з метою приховати дійсний фінансовий стан на підприємстві, а саме стійку фінансову неспроможність, викликавши у кредитора враження про нормальний фінансовий стан підприємства. Під приховуванням стійкої фінансової неспроможності розуміють умисне подання недостовірних відомостей, за умови, що це завдало великої матеріальної шкоди кредиторів [8, с.584]. Недостовірні відомості можуть бути подані як у письмовій (шляхом надання документів), так і в усній формах (шляхом надання відповідей на поставлені представниками кредитора запитання). Подання недостовірних відомостей є злочином, якщо вони адресовані кредитору або потенційному кредитору. У випадку, і якщо недостовірні відомості подаються підприємством до банку або іншої кредитної установи з метою одержання кредиту, то дані дії повинні кваліфікуватися як сукупність злочинів за ст. 220 та ст. 222 ККУ [8, с.584, с.588] (шахрайство з фінансовими ресурсами). Обов'язковою ознакою даного злочину є заподіяння кредитору великої матеріальної шкоди (8500 грн. і більше). Суб'єктом даного злочину виступають засновник, власник підприємства і службова особа підприємства, (під це поняття підпадає і головний бухгалтер підприємства). За приховування стійкої фінансової неспроможності передбачено кримінальну відповідальність у вигляді штрафу від 2000-3000 неоподаткованих мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до двох років, із позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю.

Крім фінансової звітності використовується інформація, яка доступна тільки внутрішнім користувачам, тобто підрозділам та працівникам підприємства, а саме: конструкторсько-технологічна; планово-нормативна (фінансовий план, нормативи запасів); дані всіх видів господарського обліку (оперативний, бухгалтерський, статистичний); звітність: оприлюднена фінансова звітність (річна) та квартальна, а також комерційна звітність, яка складається за спеціальними вказівками, та обов'язкова статистична звітність; поза облікова інформація: маркетингові дослідження, закони, інструкції та експертна інформація.

Головне завдання аналізу фінансового стану підприємства – своєчасно виявити й усунути недоліки у фінансовій діяльності, знайти управлінські рішення для поліпшення фінансового стану підприємства та уникнути його банкрутства. Під банкрутством розуміють встановлена в судовому порядку фінансова неспроможність боржника здійснювати платежі за своїми зобов'язаннями [10, с.117]. Законодавством також передбачено випадки навмисного доведення підприємства до банкрутства та встановлено міру відповідальності за таку діяльність. Під доведенням до банкрутства розуміється умисне, з корисливих мотивів, іншої особистої зацікавленості або в інтересах третіх осіб вчинення дій власником або службовою особою суб'єкта господарської діяльності, які призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, якщо це завдало великої матеріальної шкоди

державі чи кредитору. Об'єктом злочинів, передбачених у ст.ст. 219, 220, 221 ККУ, є встановлений державою порядок здійснення підприємницької діяльності у частині гарантування прав та інтересів кредиторів від ризиків, пов'язаних з настанням неплатоспроможності підприємств. Об'єктивною стороною злочину, передбаченого в ст. 219 ККУ[8, с.583], є дії осіб, що призвели до банкрутства підприємства, внаслідок чого державі чи кредитору була заподіяна велика матеріальна шкода. Серед дій, що доводять до банкрутства, є:

- укладення завідомо не вигідних для даної юридичної особи (у т.ч. фіктивних) угод. На практиці це означає що активи підприємства за цивільно-правовими угодами переводяться на інше підконтрольне підприємство;
- безпідставна виплата на користь інших осіб грошових коштів, безпідставна передача третім особам майна чи уступка належного даній юридичній особі права вимоги до інших осіб. Як зазначено вище, через безпідставні виплати, передачу майна та уступку прав вимог іншим підконтрольним юридичним особам;
- прийняття нерациональних управлінських рішень, які негативно відбиваються на виробничій, торгівельній, іншій статутній діяльності підприємства, ведуть до виникнення фінансових втрат та збитків;
- заплутування звітності та обліку, знищення, пошкодження документів чи інформації, внаслідок яких стає неможливою ефективна робота відповідного підприємства, установи чи організації.

З вище наведеного зрозуміло, що достовірність інформації про фінансовий стан підприємства та правильна його оцінка за сучасних умов господарювання не тільки конче потрібна для його керівництва і власників з метою оперативного і стратегічного управління активами і пасивами підприємства, досягнення високих кінцевих фінансових результатів, забезпечення фінансової стабільності і належного іміджу підприємства, але має бути доступною і для інвесторів, партнерів, кредиторів та державних органів, які є учасниками ринкових відносин, що регулюється державним законодавством.

Література

1. **Артеменко В.Г., Беллендир М.В.** Финансовый анализ: Учебное пособие. – М.: "ДИС", НГАЭ и У, 1997. – 364 с.
2. **Бланк И.А.** Стратегия и тактика управления финансами. – К.: МП "ИТЕМ лтд", СП "АДЕФ-Украина", 1996. – 534 с.
3. **Виведення підприємства з кризи:** "Дешеві експерименти нам не по кишені"// "Управление компанией". – Декабрь 1998 г, № 23-24.
4. **Грачова Р.** Як визначити реальний фінансово-майновий стан свого підприємства// Дебет-Кредит. – 2000, № 34.
5. **Господарський кодекс України** від 16 січня 2003 року № 436-IV 6. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підруч. для ВНЗ./ Попович П.Я, т., 2001. – 456 с.
7. **Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку/** Перекл. з англ. за ред. С.Ф. Голова. – К.: ФПБАУ, 1998. – 736 с.
8. **Науково-практичний коментар Кримінального Кодексу України** від 5 квітня 2001 р./ за ред. М.І. Мельника. – К.: Кантон, А.С.К., 2003. – 1104 с.
9. **Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні:** Навч. посібник. Нормативно-практичні матеріали. Станом на 1 листопада 2000 р. – Львів: "Інтелект-Захід", 2000. – 444 с.
10. **Фінансовий аналіз:** Навч. посібник. – К.: Міленіум, 2003. – 160 с.